

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АЛЬТЕРНАТИВНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ: ПРАВОВІ АСПЕКТИ

А. М. БРОВДІЙ, канд. юрид. наук, доцент кафедри правового забезпечення господарської діяльності,

Харківський національний університет міського господарства

імені О. М. Бекетова, м. Харків

А. В. ПУЗИРЬОВА, студент, кафедра лісового і садово-паркового господарства

Харківський національний університет міського господарства

імені О. М. Бекетова, м. Харків

Альтернативні джерела енергії – відновлювані джерела енергії, до яких належать енергія сонячна, вітрова, геотермальна, гідротермальна, аеротермальна, енергія хвиль та припливів, гідроенергія, енергія біомаси, газу з органічних відходів, газу каналізаційно-очисних станцій, біогазів, та вторинні енергетичні ресурси, до яких належать доменний та коксівний газ, газ метан дегазації вугільних родовищ, перетворення скидного енергопотенціалу технологічних процесів.

Розпорядженням КМУ від 24 липня 2013 р. №1071 була розроблена Енергетична стратегія України на період до 2030 р., в якій зазначено, що державі необхідно підвищувати привабливість освоєння та розвитку тих ВДЕ, які мають високу ймовірність економічної окупності в майбутньому і є найбільш перспективними з погляду виробництва на території України.

З огляду сучасних політичних реалій вона втратила чинність відповідно, до розпорядження КМУ від 18 серпня 2017 р. №605-р. «Про схвалення Енергетичної стратегії України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність», де чітко визначили цілеспрямування, що територіальне розташування України між ЄС та РФ, акт зовнішньої агресії останньої проти України містять як виклики, так і можливості.

Розвиток та використання альтернативних та відновлювальних джерел енергії (вітрової та сонячної енергії, біопалива, тощо) є вагомим фактором для зміцнення енергетичної безпеки та зменшення негативного техногенного впливу на навколишнє природне середовище. Важливість розвитку альтернативної енергетики є очевидною, адже вона відіграє вирішальну роль у зменшенні парникових викидів, зниженні негативного впливу на довкілля, підвищує безпеку енергопостачання, допомагає зменшити залежність від імпорту енергії.

Енергетика визначає рівень розвитку економіки країни, статус держави на міжнародній арені, її привабливість як партнера.

Проте розвинутий енергетичний сектор економіки неминуче призводить до забруднення навколишнього середовища, тому розвиток альтернативної енергетики є пріоритетом для багатьох розвинутих країн світу. Останнім часом в усьому світі актуальними стають проблеми, пов'язані з використанням енергоресурсів, також через збільшення цін на енергоресурси при великій

частці енергомістких галузей у внутрішньому валовому продукті. Україна не стоїть осторонь цих проблем, і перед нею постає важливе завдання, що передбачає скорочення споживання енергії шляхом застосування енергоощадних технологій та поступовий перехід на більше використання альтернативних джерел енергії.

Вартість енергії, що отримують з альтернативних джерел, останнім часом знижується, більшість технологій її виробництва стають конкурентоспроможними, але все ж поступаються технологіям, що базуються на використанні традиційних видів палива, передусім через високі початкові капітальні витрати. У розвиток альтернативної енергетики інвестують кошти великі енергетичні компанії, банки, міжнародні організації, фонди. Для стимулювання та підтримки впровадження поновлювальних джерел у багатьох країнах застосовують такі форми підтримки: пільгові тарифи для продажу електроенергії, що виробляється з поновлювальних джерел в енергомережу; використання для альтернативної енергії поняття «зелена енергія», що передбачає більш високу ціну для її свідомого споживача; податкові пільги; пільгові кредити; законодавчий припис забезпечити відповідну частку альтернативної енергії в загальному енергобалансі у встановлений строк.

Безумовними плюсами альтернативної енергетики є її екологічність і збільшення незалежності країни від імпорту традиційних джерел енергії. При цьому використання альтернативних джерел енергії передбачає і деякі складності. Так, є очевидним питання з нестабільністю джерел такої енергії – вітер, сонячне світло, вода.

Отже, при використанні екологічної енергії необхідно мати запасний варіант з традиційних джерел енергії на випадок перебоїв. Тобто потрібно мати резервні потужності, а це, крім іншого, призводить до збільшення витрат. До того ж сам факт екологічності альтернативної енергетики – не такий однозначний, оскільки фотоелементи, на основі яких працюють сонячні батареї, необхідно утилізувати. Також використання альтернативних джерел енергії має особливості, зокрема зумовлені природними умовами, а саме: залежністю від атмосферних та інших умов довкілля; наявністю водних ресурсів малих річок, необхідних для роботи гідроенергетичного обладнання; наявністю біомаси, кількість якої залежить від обсягів щорічних урожаїв; наявністю геотермальних джерел та свердловин, придатних для виробництва та використання геотермальної енергії; наявністю теплових викидів, обсяги яких залежать від функціонування підприємств промисловості; періодичністю природних циклів, внаслідок чого виникає незбалансованість виробництва енергії; необхідністю узгодження та збалансування періодичності передачі обсягів енергії, виробленої з альтернативних джерел, зокрема передачі електричної енергії в об'єднану енергетичну систему України.

Література:

1. Про альтернативні джерела енергії : Закон України від 20 лютого 2003 р. № 555IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №24. – Ст.1, Ст. 10.

2. Альтернативні джерела енергії в Україні та можливості їх використання в Україні [Електронний ресурс]. – 2010. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.bestreferat.ru/referat-179990.html>.

3. Стадніцький М. О. Зміни правового регулювання альтернативної енергетики в сучасних реаліях України [Електронний ресурс] / М. О. Стадніцький. – Режим доступу до ресурсу: <http://jour.fea.kpi.ua/article/viewFile/131578/127764>.

ДО ПИТАННЯ ВРАХУВАННЯ ДОСВІДУ КРАЇН ЄС У СФЕРІ ВИКОРИСТАННЯ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ В УКРАЇНІ

К. М. ВРУБЛЕВСЬКА-МІСЮНА, канд. юрид. наук, асистент кафедри
правового забезпечення господарської діяльності
*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, м. Харків*

Використання відновлюваних джерел енергії є одним із найбільш важливих напрямів енергетичної політики України, що спрямована на заощадження традиційних паливно-енергетичних ресурсів та поліпшення стану оточуючого природного середовища. Збільшення обсягів використання відновлюваних джерел енергії в енергетичному балансі України дасть змогу підвищити рівень диверсифікації джерел енергоносіїв, що сприятиме зміцненню енергетичної незалежності держави.

Для більш ефективного використання альтернативних джерел енергії в Україні на державному рівні запроваджуються різноманітні інструменти, що покликані забезпечити енергетичну безпеку та розвиток конкурентоспроможної економіки.

Наразі питання альтернативної енергетики в Україні врегульовано наступними нормативно-правовими актами: Законом України «Про альтернативні види палива» [1]; Законом України «Про альтернативні джерела енергії» [2]; Законом України «Про електроенергетику» [3] та ін.

Аналізуючи законодавство та практичну діяльність можна дійти до висновку, що з усіх способів в Україні застосовується лише «зелений» тариф та частково реалізовано право суб'єктів господарювання на отримання податкових і митних пільг у разі ввезення на митну територію України енергозберігаючих матеріалів, обладнання, устаткування та комплектуючих виробів за проектами демонстрації японських технологій. При цьому на практиці виявляється, що використання лише цих способів є недостатнім, тому необхідним є вивчення та запозичення зарубіжного досвіду у цій сфері діяльності.

При цьому, найбільш поширеними способами стимулювання використання альтернативних джерел енергії в країнах Європейського Союзу є «зелений» тариф, «преміум» тариф, «зелені сертифікати», інвестиційні гранти, податкові пільги та низьковідсоткові кредити [4].

У рамках ЄС видано декілька Зелених книг та прийняті такі документи як, Директива 2003/30/ЄС від 8 травня 2003 року з впровадження використання